

'Kendini yok eden bir romancı'

Rahim Tarım'ın derlediği 'Mehmet Raufun Anıları'nda Serveti Fünun edebiyatçılarının bir araya gelişlerine, aralarındaki dostluklara, kavgalara, polemiklere şahit oluyoruz. Dönemin yayın dünyasını içeriden bir bakışla tanıyoruz.

METİN CELÂL
metincelal@gmail.com

Fethi Naci, 'Eleştiri Günlüğü'nde yer alan bir yazısında **Mehmet Rauf'tan "Kendini yok eden bir romancı" diye söz eder.** Mehmet Rauf'un yaşamöyküsünü öğrendiğinizde Fethi Naci'nin ne kadar doğru bir tespitte bulunduğunu anlarsınız.

Bir başarı hikâyesi olarak başlar yaşamöyküsü ama 'başarıyı' hayatının bir noktasından itibaren mahvetmeye başlar Mehmet Rauf. 12 Ağustos 1875'te İstanbul Balat'ta Kesmekaya Mahallesi'nde dünyaya gelir. Soğukçeşme Askeri Rüşdiyesi'nde, Bahriye Mektebi'nde eğitim gören Mehmet Rauf, 1894'te mülazımı sani (teğmen) rütbesiyle buradan mezun olur. İngilizce ve Fransızca bilmektedir. O zamanlar az kişinin sahip olduğu bu dil yeteneği sayesinde deniz kuvvetlerinde birçok yurtdışı görevinde bulunur. Protokol memurluğuna getirilir.

Babasıyla gittiği tiyatrolar ve Ahmet Mithat Efendi'nin eserlerinin etkisiyle küçük yaşta edebiyata ilgi duyar. **Okuduğu Fransız macera romanları ondaki yazma arzusunu ortaya çıkarır. Eserlerini okuyarak hayran olduğu Halit Ziya'ya 'Düşmüş' adlı hikâyesini gönderdiğinde henüz 16 yaşındadır.** Hikâye Halit Ziya'nın Hizmet gazetesinde yayımlanır. Mehmed Rauf, İzmir'deki Halit Ziya'ya mektuplar yazmaya başlar ve aralarında abi-kardeş ilişkisi kurulur. **Halit Ziya özellikle İstanbul'da yaşamaya başladıktan sonra Mehmet Rauf'un en önemli destekçisi olur ve edebiyatta önünü açar.** Mehmet Rauf romanları, öyküleri ve mensur şiirleriyle Edebiyatı Cedide'nin en genç ve dikkati çeken yazarlarından olur. 'Eylül' roma-

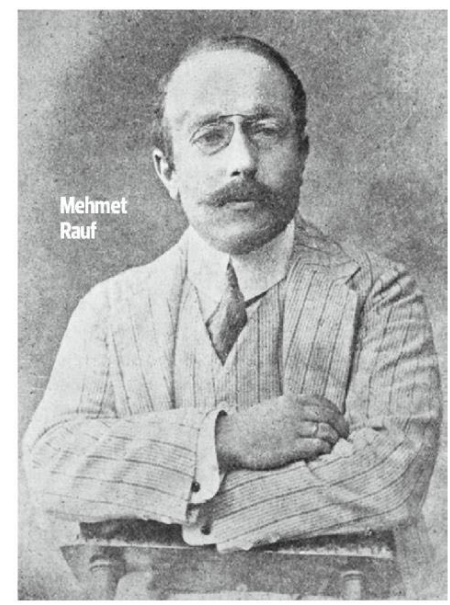
nıyla ününün doruğuna erişir.

Her çıkışın bir inişi vardır ama Mehmet Rauf için bu iniş oldukça hızlı ve acı olmuştur. Halit Ziya, "O kendini romanlarının kahramanlarıyla özdeşleştirir, bütün duygu ve davranışları kahramanları gibidir" diye yorumluyor. **Mehmet Rauf, bir aşk adamıdır ve aşkları için her şeyi feda eder.** Tevfik Fikret'in halasının kızı Ayşe Sermet Hanım'la evlenmiş, içgüveyi olarak Rumelihisarı'nda **Tevfik Fikret'le aynı yalıtı paylaşmaktadır.** Bu evlilikten Fatma Nihal ve Süheyla adında iki kızı olmuştur. Rahat bir işi, edebiyat âleminde ünü vardır ama bunlar onun bohem bir hayat yaşamasına ve aşkların peşinden koşmasına engel olmaz. Evliyken zengin bir ailenin kızı olan Besime Hanım'la İzmir'de evlenir, ondan da bir oğlu dünyaya gelir. Daha sonra da romanlarını okuyarak kendisine âşık olan, kendinden 28 yaş küçük Muazzez Hanım'la evlenecektir. Kim bilir araya başka ne aşklar girmiştir. Ama bu bohem hayat içinde, hayatında ve edebiyattaki yerini sarsar. Esas darbeyi de kendi kendisine vurur. Dönemin modasına uyup çok para kazanmak amacıyla **'Bir Zambak'ın Hikâyesi' adlı bir roman yayımlar. Dahiliye Nezareti kitabı pornografik bulup toplatılınca kesin düşüş başlar.** Askeri mahkemede yargılanır ve altı ay hapis cezası alır. Hapsedilir, askerlik görevinden atılır. Ailesi, arkadaşları ilişkilerini keserler. Bu sırada yaşadığı yasağın karşılık bulamayınca intihara teşebbüs eder. **İntihar haberi iyice dışlanmasına neden olur. Geriye Hüseyin Cahit, Halit Ziya gibi gerçek dostları kalacaktır. Onların desteğiyle dergi ve gazetelerde takma isimlerle hemen her konuda yazarak, magazin dergileri yayımlayarak**

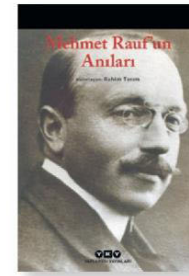
hayatını kazanmaya çalışacaktır. Ama bu düzelme de uzun sürmez ve geçirdiği kısmi felçle elini kullanamaz, yazamaz hale gelir. Artık o söylüyor, karısı yazıya geçiriyordu. İki yıl sonra, 1928'de ikinci bir felç, şuurunu kaybetmiş olarak yatağa düşmesine, hiçbir şey yapamaz hale gelmesine neden olur.

Eleştirmenler, biyografisini yazarlar en verimli yıllarının 1897'den itibaren Servet-i Fünun mecmuasında ve diğer dergilerde yazdığı, eserlerinin kitap olarak yayımlandığı yaklaşık beş yıl süren dönem olduğunu belirtirler. Mehmet Rauf da 1919-1920 ve 1927 yıllarında beşer yazıdan oluşan iki grup halinde yayımladığı anılarında bu yıllardan söz etmiş, başta Halit Ziya olmak üzere o dönemde tanıdığı, dostluk kurduğu şair ve yazarları konu etmiş.

Modern Türk romanının kurucularından büyük bir yazar olduğu ölümünden sonra teslim edilen ve başta 'Eylül' olmak üzere birçok eseri defalarca yeniden basılan Mehmet Rauf'un anılarına nedense gereken ilgi gösterilmemiş. Mehmet Rauf hakkında en kapsamlı doktora çalışmasını yapan Rahim Tarım kendisi ve dönemi hakkında yapılan tüm çalışmalarda bu anıların kullanılmasına rağmen derlenip kitaplaşmamasının nedeninin döneme ilişkin bilindik şeyler söylediğinin düşünülmesi olduğunu belirtiyor. Mehmet Rauf'un bakış açısının farkını önemsememişler anlaşılabilir. **Rahim Tarım, bu anıları 'Mehmet Rauf'un Anıları' adıyla bir araya getirip kitaplaştırmakla kalmamış, Mehmet Rauf'un anı niteliğinde olan ve yine dergi ve gazete sayfalarında kalan yazılarını da eklemiş toplama.** Sonuçta ortaya 224 sayfalık bir eser çıkmış.

'Mehmet Rauf'un Anıları'ndan hem yazarın edebiyata başlayışını, Halit Ziya, Hüseyin Cahit, Cenap Şahabettin, Tevfik Fikret ve diğer önemli isimlerle tanışmasının, ilk eserlerinin yayımlanmasının öykülerini birinci elden öğreniyoruz hem de Serveti Fünun kuşağındaki şair ve yazarların bir araya gelişlerinin öyküsünü, aralarındaki dostluklara, kavgalara, polemiklere şahit oluyoruz. **Dönemin yayın dünyasını içeriden bir bakışla tanıyoruz.** Mehmet Rauf güncel olaylara, siyasi gelişmelere nasıl tavır aldıklarını da anlatıyor. Sansürle verilen mücadele ve yurtdışına kaçma çabaları da dikkate değer. Rahim Tarım'ın açıklayıcı ve tamamlayıcı notları ile de anılar daha da zenginleşmiş. Mehmet Rauf'u, yazarlık serüvenini kendi ağzından öğrenmek, Serveti Fünun şair ve yazarlarını anılarla tanımak açısından kıymetli bir eser. ■

MEHMET RAUF'UN ANILARI

Hazırlayan: Rahim Tarım
Yapı Kredi Yayınları, 2023
224 sayfa.